

Møte tirsdag den 25. oktober 2016 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 11):

- Interpellasjon fra representanten Kjersti Toppe til barne- og likestillingsministeren:
«Fylkesmennene i Hordaland, Rogaland og Troms har lagt fram ein knusande granskingsrapport i saka om den såkalla «Glassjenta», om den no 18 år gamle rogalandsjenta «Ida» sitt to og eit halvt år lange opphald under barnevernet si omsorg. Hovudkonklusjonen er at jenta ikkje har fått ein oppvekst og ei omsorg som er i tråd med det vårt samfunn har slått fast at barn skal ha. Saka blei kjent gjennom Stavanger Aftenblad sin dokumentar i januar i år, og fylkesmennene har granska 14 etatar og institusjonar. Seks av dei har gjort til saman 15 lovbrott. Rapporten går lenger enn å fastslå at det offentlege har svikta. Han konkluderer med at «Ida» har lidd under systemfeil, og legg fram 33 forslag til korleis systemfeila bør rettast opp nasjonalt. Korleis vil regjeringa syte for at granskingsrapporten og den harde systemkritikken mot barnevernet fører til faktiske forbetringar og endringar, slik at ingen andre barn må oppleve det same som «Ida»?»
- Stortingets vedtak til lov om endringer i energiloven (utenlandskonsesjon)
(Lovvedtak 2 (2016–2017), jf. Innst. 24 L (2016–2017) og Prop. 98 L (2015–2016))
- Stortingets vedtak til lov om endringer i forurensningsloven (avfallsdefinisjoner m.m.)
(Lovvedtak 3 (2016–2017), jf. Innst. 23 L (2016–2017) og Prop. 89 L (2015–2016))
- Stortingets vedtak til lov om endringer i naturmangfoldloven mv. (administrativt beslag og administrativ inndragning)
(Lovvedtak 4 (2016–2017), jf. Innst. 25 L (2016–2017) og Prop. 118 L (2015–2016))
- Referat

Presidenten: Den tidligere midlertidig fritatte vararepresentant for Oppland fylke, Kjersti *Stenseng*, har tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

For Akershus fylke: Are *Helseth*

For Nordland fylke: Dagfinn Henrik *Olsen*

For Vestfold fylke: Steinar *Gullvåg*

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon for representanten Knut *Storberget* i dagene 25. og 26. oktober for å delta som Norges representant i styremøte i Global Crop Diversity Trust i Bonn.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

- Søknaden behandles straks og innvilges.
- Vararepresentanten, Lasse *Juliussen*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Lasse Juliussen er til stede og vil ta sete.

Statsråd Solveig Horne overbrakte 4 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Hege Haukeland Liadal vil fremsette et representantforslag.

Hege Haukeland Liadal (A) [10:02:09]: På vegne av representantene Svein Harberg, Geir Jørgen Bekkevold, Ib Thomsen, Rasmus Hansson og meg selv fremmes et forslag om en helhetlig vurdering av museumsreformen så langt.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:33]

Interpellasjon fra representanten Kjersti Toppe til barne- og likestillingsministeren: «Fylkesmennene i Hordaland, Rogaland og Troms har lagt fram ein knusande granskingsrapport i saka om den såkalla «Glassjenta», om den no 18 år gamle rogalandsjenta «Ida» sitt to og eit halvt år lange opphald under barnevernet si omsorg. Hovudkonklusjonen er at jenta ikkje har fått ein oppvekst og ei omsorg som er i tråd med det vårt samfunn har slått fast at barn skal ha. Saka blei kjent gjennom Stavanger Aftenblad sin dokumentar i januar i år, og fylkesmennene har granska 14 etatar og institusjonar. Seks av dei har gjort til saman 15 lovbrott. Rapporten går lenger enn å fastslå at det offentlege har svikta. Han konkluderer med at «Ida» har lidd under systemfeil, og legg fram 33 forslag til korleis systemfeila bør rettast opp nasjonalt.

Korleis vil regjeringa syte for at granskingsrapporten og den harde systemkritikken mot barnevernet fører til faktiske forbetringar og endringar, slik at ingen andre barn må oppleve det same som «Ida»?»

Kjersti Toppe (Sp) [10:04:04]: Korleis eit samfunn tar ansvar for sårbare grupper, seier alt om samfunnet. Barn og unge som opplever omsorgssvikt, er ei slik sårbar gruppe. Barnevernet sitt samfunnsoppdrag og hovudoppgåve er å sikra at barn og unge som lever under forhold som kan skada helsa og utviklinga deira, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, og å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår. Barnevernet skal gi hjelp til barn og unge som vert utsette for omsorgssvikt, og barn og unge med alvorlege åtferdsvanskar.

Fylkesmennene i Hordaland, Rogaland og Troms har lagt fram ein knusande granskingsrapport i saka om den såkalla glasjenta, den no 18 år gamle Rogalandsjenta «Ida» sitt to og eit halvt år lange opphald under barnevernet si omsorg. Ida er ikkje det rette namnet til jenta, men ho vert kalla det i artiklane.

Hovudkonklusjonen er at jenta ikkje har fått ein oppvekst og ei omsorg som er i tråd med det samfunnet vårt har slått fast at barn skal ha. Det spesielle med rapporten er at han kom i stand etter at «Ida» sjølv kontakta Stavanger Aftenblad. Stavanger Aftenblad laga artiklar om saka, og det var på den bakgrunnen og ut frå informasjonen som kom fram der, at fylkesmennene sette i gang granskning. Det er påvist lovbrott og uforsvarlege tenester hos både offentleg og privat barnevern, Bufetat og helsestell. Rapporten som er lagd fram, går lenger enn å fastslå at det offentlege har svikta. Rapporten konkluderer med at «Ida» har lidd under systemfeil.

Historia til «Ida» er slik at ein ikkje kan tru det ein les, at det faktisk er sant – at barnevernet faktisk kan øydeleggja traumatiserte barn på dette viset, at barn står fullstendig utan rettstryggleik, at dei ikkje vert høyrd, at dei vert flytta rundt og rivne opp frå nærmiljøet, opplever massiv tvangsbruk og eit offentleg hjelpeapparat som ikkje snakkar saman, og eit hjelpeapparat som er mest opptatt av å forsvare systemet, at protokollane er førte rett.

Mange har snakka om systemsvik og systemfeil i denne saka. Eg er ikkje heilt einig. «Glasjente»-saka viser ikkje systemsvik i barnevernet. Ho viser svik sett i system. Det gjeld både barnevern, helsestell, politi og tilsynsmyndigheitene. Det har vore systematikk i sviket frå både barnevern, helsestell, politi og tilsynsmyndigheiter, alle instansar som sjølv sagt eigentleg er til for å hjelpa, for å sikra barnet si helse og utvikling. Dei har bidratt til det motsette. Det er trist, uendeleg trist. Dette sviket kan ikkje fortsetja.

«Ida» flytta våren 2014 på barnevernsinstitusjon. Ho var ei traumatisert jente som hadde opplevd omsorgssvikt. Det kommunale barnevernet hadde vurdert omsorgsovertaking mens ho var yngre, utan at det skjedde. Men ho var ikkje domfelt, ho hadde ikkje rusproblem, ho var aktiv i idrett og gjorde det greitt på skulen. Det var før barnevernet tvangsflytta henne på institusjon. Det er mange saker om barnevernet som går på om omsorgsovertaking er rett. Det er ikkje det dette handlar om. Det handlar om kva som skjedde da barnevernet tok over omsorgsansvaret.

16 år gamal, i september 2014, kom «Ida» til Bardufoss lufthamn i handjern saman med sivilt politi og ein saksbehandler i barneverntenesta. Dette var «Ida» si sjuande flytting på åtte månader. Ho skulle til Aleris Nymogården, der ho skulle bu i einetiltak saman med to tilsette til stades til kvar tid. Ho var sjuk og oppførte seg valdeleg og truande. Ho hadde frå før fleire kortvarige opphald bak seg ved barnevernsinstitusjonar i Bergen, Øygarden og Stavanger. I Øygarden sette ho fyr på rommet sitt i desperasjon over å vera tvangsplassert langt vekke frå heim og nærmiljø.

På to år hadde «Ida» minst 87 gonger vorte utsett for tvangsinngrep ved institusjonane ho hadde budd på. 36 av inngrepa var fysisk maktbruk, som legging i golvet. 58 forskjellige tilsette ved institusjonane hadde anten vore direkte involverte i maktbruk mot «Ida» eller til stades da det vart brukt makt mot henne. Politiet har minst 49 oppdrag knytte til «Ida». Minst 24 gonger har ho vorte lagd i handjern av politiet. Og ho var berre 16 år. I tillegg har politiet ved fleire høve brukt sterkare maktmiddel, som peparspray, «bodycuff», kroppsvisitering, strips på beina og spyttmaske. Ein gong har politiet, ifølgje vitne, sikta på henne med våpen. Minst åtte gonger har ho vorte tatt med til politistasjonen eller sett på glattcelle.

I rapporten frå fylkesmennene kjem «Ida» sjølv med råd til tenestene. Ho seier at ingen har spurt henne om det som verkeleg plaga henne, om korleis ho opplevde tvangsbruken. Ho seier at barnevernet alltid må snakka med barnet eller ungdomen først, og høyra godt på barnet. Ingen unge må bu aleine på institusjon om dei ikkje vil det sjølv. Ho seier at flytting berre må vera for ein periode, at ingen barn eller ungdom må verta flytta så langt vekk at dei nesten ikkje skjønar dialekta til folk, eller at dei ikkje har naboar. «Ida» seier at dersom barn må flyttast frå foreldra, må politiet bruka minst mogleg makt. Om barne- og ungdomspsykiatrien seier ho: Eg orkar nesten ikkje å snakka

om dei. Dei la meg i reimer. Dei skulle jo vera der for å hjelpa. Og dei må ikkje sjå ut som om dei ikkje bryr seg.

Akkurat no sit «Ida» i ungdomsfengsel og sonar ein dom for vald mot politi og barnevernstilsette. Det er eit paradoks med tanke på at ho har opplevd så mykje maktmisbruk mot seg sjølv, frå det offentlege.

Kva kan Stortinget gjera for å hindra at andre barn i same situasjon, med åtferds- og relasjonsproblem, med ein traumatisk barndom, opplever det same som «Ida»?

Fylkesmennene kjem med 33 tiltakspunkt i sin rapport. Dei er velmeinte. Mange er sjølv sagde, som at medverknad må verta til samarbeid med barnet. Men det viktige er at tilrådingane må gjennomførast i praksis på kvar enkelt institusjon og i kvar enkelt kommune. Det handlar om kultur og leing og om å styrkja førstelinjetenesta. Men det som skjedde med «Ida», skjedde jo ikkje på grunn av lover eller forskrifter, men trass i lover og forskrifter. Lover og forskrifter er tydelege på barns medverknad og barns rett til hjelp. Men det har ikkje skjedd. Korleis er det mogleg?

Påpeikinga om at ein må gå gjennom ordbruken i barnevernet, er viktig. Det vert òg føreslått i NOU-en om ny barnevernlov, som å erstatta ordet «plassering» med ordet «bustad». Det er heilt rett. Vi snakkar jo om ungar, ikkje sant? Ikkje kriminelle.

«Glasjente»-saka må få konsekvensar, og det er ikkje berre barnevernet som treng ei reform. I NOU-en om ny barnevernlov vert det f.eks. føreslått ei ny barnevernhelsereform, og det trengst. Det som kjem fram i denne saka, er systematikk i det manglande tverrfaglege samarbeidet. Det har vorte ein regel og ikkje unntaket. Ein kan sjå på barne- og ungdomspsykiatrien, som får sterk kritikk, der ungar går lenge utan å få ei utgreiing, utan å få ein diagnose. I ei tid og i ein situasjon der vi sørgjer for å senda normalt fungerande ungar til fastlegen for å få attest for sjukefråvær i vidaregåande skule, sørgjer vi ikkje for at ungane med dei største behova for hjelp frå helsestellet får det. Politiet får òg sterk kritikk. Dei er ikkje omfatta av tilsynsrapporten, men at dei bidrar inn mot barnevernet med så mange tvangssituasjonar, utan å vita kva den ungen har opplevd før, er uakseptabelt, og det er ikkje eit fagleg godt arbeid.

Tilsynsmyndigheitene har innrømt at dei ikkje har gjort jobben i denne saka, at dei som skal ha tilsyn, og som skal påvisa når det skjer feil og manglar, ikkje har hatt kompetanse eller struktur for arbeidet, og det er veldig alvorleg. Eg tenkjer at den eigentlege tilsynsmyndigheita i denne saka er Stavanger Aftenblad. Fylkeslegen i Hordaland, som har leia granskinga, har sagt unnskyld til «Ida». Mitt spørsmål er om også statsråden vil seia unnskyld til «Ida» for måten det offentlege har svikta henne på. Mitt andre spørsmål er kva granskingsrapporten om «glasjenta» faktisk vil føra til av endringar på kort og lang sikt. Møtet mellom departementa, som var no på fredag, er etter mitt syn ikkje tilstrekkeleg.

Statsråd Solveig Horne [10:14:10]: «Ida»s historie har gjort sterkt inntrykk på meg, og jeg har sagt unnskyld til «Ida» for det hun har opplevd.

Dette er en alvorlig sak, og det er alvorlig at «Ida» har vært så mange år i barnevernet uten at hun har fått den hjelpen hun skulle hatt. Det er også tankevekkende at det måt-

te en avisartikkel til før vi så hele «Ida»s historie. Barn og unge i barnevernet skal ikke oppleve det «Ida» har gjort.

Rapporten viser at det har sviktet i mange ledd, og kritikken av systemet er svært alvorlig. «Ida» fikk ikke god nok hjelp og oppfølging, og det påpekes flere brudd på kravene i barnevernsloven og i helselovgivningen. «Ida» har ikke fått medvirke i sin sak, og det har i liten grad vært dokumentert hvordan hennes synspunkter ble ivarettatt. Bruken av tvang blir kritisert, og det har vært svikt i samarbeidet mellom tjenestene. Lovbruddene vil bli fulgt opp av Fylkesmannen og av dem som er ansvarlige.

Selv om hele tilsynssaken kun omhandler én bestemt sak, inneholder rapporten også vurderinger, anbefalinger og kritikk av mer generell karakter som retter seg mot kommunene, Bufetat, barnevernsinstitusjoner, helseforetak og tilsynsmyndighetene.

Et sentralt grunnlag for tilsynsrapporten har vært å involvere «Ida» på en helt annet måte enn hva som er vanlig. Hun har fått lov til å komme med sine synspunkter og har gitt informasjon om saken. Dette er en helt ny måte å føre tilsyn på. Jeg er glad for at Helsetilsynet og fylkesmennene vil se kritisk på sin egen praksis i lys av erfaringene fra dette tilsynet.

For å forsikre oss om at rapporten blir fulgt opp, har helse- og omsorgsministeren og jeg hatt møte med våre to direktorater, Helsetilsynet, Fylkesmannen i Hordaland og representanter fra helseforetakene. Det arbeides nå på flere hold med å følge opp rapporten, både på kort og på lang sikt. Både kommune og stat må ta grep for å hindre at andre barn skal oppleve det samme som «Ida» har gjort.

Utviklingen på barnevernsområdet går i rett retning på mange områder. Fra undersøkelser vet vi at åtte av ti familier er fornøyd med de hjelpetiltakene de har fått, og at befolkningens tillit til barnevernet er økende. Det er færre akutt plasseringer, og bruken av fosterhjem i nettverk og slekt øker.

Men til tross for at kvaliteten på noen områder stadig blir bedre og mange gjør en stor innsats for å gi barn god hjelp, må vi erkjenne at det fortsatt er en vei å gå for at alle barn i barnevernet får den beskyttelsen og ivaretagelsen de har behov for. Risikoområdene som trekkes fram i rapporten, er godt dokumentert.

Det har i de senere årene vært satt i gang mange tiltak for å styrke barnevernet. Fra og med 2011 har kommunene fått øremerkede midler for å styrke kapasiteten i barnevernstjenestene. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet ble fra 2014 fagdirektorat også for det kommunale barnevernet.

I juni 2014 ble barns rett til medvirkning i barnevernet styrket. Det er nå presisert i barnevernsloven at retten til medvirkning gjelder i alle forhold som berører barnet. Barn har også mulighet til å ha med seg en særskilt til-litsperson. Samtidig ble det lovfestet et krav om at alle tjenester og tiltak etter barnevernsloven skal være forsvarlige når det gjelder både innhold, omfang og når tjenestene ytes. Tilsynsmyndighetene kan dermed konstatere avvik med hjemmel i forsvarlighetskravet, slik som fylkesmennene også har gjort i denne saken.

Arbeidet med å styrke barnevernets kompetanse skal intensiveres neste år. I statsbudsjettet for 2017 varsler regjeringen en ytterligere satsing på kvalitets- og kompetanseutvikling i barnevernet. I år får kommunale barnevernstjenester tilbud om opplæring for å øke sin kompe-

tanse i undersøkelsessaker. I februar i år startet en satsing på videreutdanning for ledere i kommunalt og statlig barnevern.

Barn i barnevernet må få den helsehjelpen de trenger. Derfor skal barnevernsinstitusjonene ha en egen helseansvarlig for at samarbeidet med primær- og spesialisthelsetjenesten lokalt skal bli bra. Rollen til den helseansvarlige er presisert i de nye retningslinjene fra 2016, og det utvikles nå et digitalt opplæringsprogram om barns helse for ansatte i barnevernsinstitusjoner. Jeg har tro på at disse tiltakene vil bidra til høyere kvalitet i barnevernet.

Tilsynsrapporten viser at samarbeidet har sviktet. Det handler om at forvaltningsnivåer må snakke bedre sammen, og at samarbeidet mellom sektorene må bli mer forpliktende – noe som er helt nødvendig for at barn som trenger det, skal få den rette hjelpen.

Helsedirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet fikk i 2015 en rekke felles oppdrag som var særlig rettet mot barn i barnevernsinstitusjoner, bl.a. om kartlegging, samarbeid og kunnskapsutvikling. I den sammenheng skal de to direktoratene levere felles anbefalinger til hvordan samarbeidet mellom barnevernet og helsetjenesten kan styrkes, på grunnlag av innspill fra en bredt sammensatt arbeidsgruppe. I samarbeid med helse- og omsorgsministeren vil jeg komme tilbake til oppfølgingen av de anbefalingene.

De regionale helseforetakene fikk i 2015 i oppdrag å sørge for strukturer og rutiner som sikrer barn i barnevernsinstitusjoner nødvendig utredning og behandling for psykiske lidelser og rusavhengighet. Alle regionale helseforetak har meldt tilbake at dette arbeidet er iverksatt.

Helse- og omsorgsdepartementet utreder også pakkeforløp for psykisk helse og rus. Ett av pakkeforløpene har barn i barnevernsinstitusjoner som målgruppe. Formålet er å gi større forutsigbarhet for pasienter som venter på utredning og behandling, og bedre samarbeid mellom de ulike hjelpeinstansene. Vi vurderer nå om det kan være hensiktsmessig å anvende denne helhetlige tilnærmingen på andre områder innenfor barnevernet.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har også et pågående samarbeid med Politidirektoratet om retningslinjer for politi og barnevern. Målet er å øke kvaliteten på undersøkelser hvor det er mistanke om vold eller seksuelle overgrep fra omsorgspersoner.

Rapporten har også rettet oppmerksomhet mot tvangsbruk. Rettighetsforskriften sier at institusjonene må jobbe forebyggende for å hindre unødige bruk av tvang. I 2017 skal Helsetilsynet utarbeide retningslinjer for Fylkesmannens arbeid med tvangsvedtak og tvangsprotokoller. Helsedirektoratet har tatt en liten pust i bakken når det gjelder utredning av de retningslinjene, for å se på rapporten som nå er kommet – om det er ting som må endres.

For å få kunnskap om behandling av enkeltsaker og for å avdekke hva som eventuelt svikter, og hvorfor svikt kan oppstå, har regjeringen også bedt Statens helsetilsyn om å gjennomgå et større utvalg saker om akutt plassering og om omsorgsovertakelse.

Forslaget om ny barnevernslov er nylig lagt fram av et utvalg. Begrunnelsen for å utrede en ny lov var å forbedre rettssikkerheten for barn og skape et mer forståelig og tilgjengelig lovverk. Utvalgets forslag er svært relevante for oppfølgingen av tilsynsrapporten. Blant annet foreslår utvalget endringer som det mener vil styrke barns rett til for-

svarlig omsorg og beskyttelse og det enkelte barns rett til medvirkning i egen sak. Utvalget foreslår også en lovfestet plikt til å føre journal, hvor bl.a. barnevernfaglige vurderinger og hvordan barnet har medvirket, skal dokumenteres. Utredningen vil bli sendt på offentlig høring, og vi tar sikte på å utarbeide en lovproposisjon som en oppfølging av utvalgets arbeid.

Barn skal ikke oppleve det samme som «Ida» har gjort. Tiltakene vi nå setter i verk, er viktige bidrag for å utvikle tjenestene. Erfaringene fra «Ida»-saken må få betydning for tilbudet til andre barn og unge i hennes situasjon. Helse- og omsorgsministeren og jeg vil forsikre oss om at dette arbeidet har stort trykk, og at det fortsetter. Det blir også et oppfølgingsmøte med de berørte aktørene for å sørge for at vi har god oversikt over status og resultater av dette arbeidet.

Jeg kan forsikre Stortinget om at dette ikke er en rapport som blir lagt i en skuff – Fylkesmannen skal følge nøye opp disse lovbruddene. Sakene blir ikke lukket før eventuelle avvik er konstatert. Vi er i gang. Det er likevel veldig viktig at vi har fått denne rapporten, for den kommer til å endre hele tjenesten i framtida.

Kjersti Toppe (Sp) [10:23:45]: Det er bra at statsråden offentlig seier unnskyld til «Ida», og det er bra at saka og granskingsrapporten har ført til at departementa har snakka saman, og at statsråden seier at dette skal få stort trykk på seg i regjeringa.

Eg meiner at dette er ei så skilsetjande sak og ein granskingsrapport som har fått så stor merksemd at regjeringa hadde tent på å leggja fram for Stortinget, på eigna vis, korleis det som no er kome fram, vil verta følgt opp, og kva endringar som faktisk vert føreslått – slik at det ikkje vert med denne interpellasjonsdebatten, og så er det over. Barnevernet er jo Stortinget opptatt av – det er vi som til sjuande og sist sit med ansvaret – og eg vil iallfall tilrå at statsråden vurderer å leggja dette fram for Stortinget på eigna vis, slik at vi òg kan få koma med våre innspel i det arbeidet som no er heilt nøydd til å skje.

Eitt punkt som statsråden ikkje var inne på, er politimakt. Politiet var heller ikkje med på det møtet, etter kva eg høyrde. Men politimakt mot mindreårige vert ikkje registrert. I motsetning til dei tilsette på barnevernsinstitusjonar som må føra protokoll over tvangsbruk, er det ikkje slik for politiet, og dei har kanskje heller ikkje den kompetansen på å handtera barn og unge som barnevernet har omsorg for, og som dei må bidra til. Så det er det eine eg vil spørja statsråden om.

Det andre er: Statsråden var ikkje tydeleg på dette med flytting. Det er eit stort problem, som ikkje kjem fram i granskingsrapporten, at barn og unge vert rivne opp frå nærmiljøet på institusjonen. «Ida» ville heim igjen, ho ville ikkje absolutt heim til mor, men ho ville heim igjen til Karmøy. Vil statsråden seia noko om den praksisen som er i dag, at ein kan verta riven opp og flytta til eit anna fylke, flytta til ein heilt annan landsdel, utan at det vert problematisert?

Det siste gjeld helse. Det snakka statsråden om i innlegget sitt, men dette er heilt grunnleggjande. I den NOU-en som kjem, vert omgrepet «barnevernhelsereform» brukt. Det er ikkje snakk om å ha nokon møte. Vil statsråden gå inn for ei ny reform som forpliktar samarbeidet mellom helse og barnevern?

Statsråd Solveig Horne [10:27:01]: Jeg skal selvfølgelig informere Stortinget om alt det som Stortinget ønsker å vite. Nå har vi denne interpellasjonen – som jeg også har lyst til å berømme representanten for å ha tatt opp – slik at vi kunne få denne debatten her i dag.

Likevel er det sånn at Stortinget vedtar lover. Regjeringen utarbeider forskrifter, rundskriv og veiledere på bakgrunn av det Stortinget har vedtatt, og vår informasjon om hvilket samarbeid vi har med andre departementer, hvilke tiltak som er satt i gang på barnevernsområdet, er også godt beskrevet i budsjettproposisjonen som Stortinget nå har til behandling.

Jeg har lyst til å understreke at dette er svikt, til tross for – som representanten også var inne på – at vi har lover. Vi har et lovverk som er veldig tydelig og klart når det gjelder hvordan barn i Norge skal bli ivaretatt. Det er innført et forsvarlighetskrav, og det er kommunenes ansvar å påse at de har et barnevern som er forsvarlig, og at de som jobber i tjenestene – om det er i kommunal sektor, om det er i statlig sektor – faktisk har kunnskap om og kompetanse på det lovverket og de forskrifter og veiledere som blir gitt, fra både regjering og storting. Der har vi sett at det svikter, og derfor er det viktig at vi nå jobber med å heve kompetansen og kvaliteten der ute. Men jeg vil også understreke at denne rapporten nå har blitt satt på dagsordenen i Karmøy kommune, som har tatt inn over seg de sviktene som har skjedd.

Jeg vil nesten gå så langt som å si at denne rapporten bør være pensum. Den bør være – ikke god lesing, det blir feil ord – noe som alle som jobber innenfor barnevernet, på alle nivå, bør ta inn over seg og lese. For dette viser at det er ikke alltid det holder med lover og forskrifter, det må også praktiseres ute i en kommune.

Så har jeg lyst til å si at når det gjelder politi, har vi satt i gang et samarbeid om barnevern med Politidirektoratet for å se på hvordan dette samarbeidet kan bedres, for her ser vi at det må på plass noen bedre retningslinjer.

Når det gjelder det med flytting, er det altså kommunen som skal kartlegge det enkelte barn og hva slags institusjon eller fosterhjem det trenger. Vi har sett at i noen tilfeller har ungdommen blitt sendt til en institusjon der dette har medført store avstander, og vi bestreber oss så langt vi kan på å finne en institusjon og en plassering til det enkelte barn i nærmiljøet, men som også skal ivareta det barnet har behov for. Dette er noe vi nå jobber med, og i den nye barnevernsreformen som regjeringen har sagt den skal legge fram – som har vært ute på høring og skal legges fram for Stortinget neste år – vil vi også se på forholdet mellom stat og kommune på institusjonsfeltet.

Hege Haukeland Liadal (A) [10:30:21]: Jeg vil først takke interpellanten. Jeg er enig. Det er en skjellsettende sak – og den rører oss.

Barnevernet, uansett nivå, skal være barnas Dovrefjell når behov er avdekket.

Barna som barnevernet hjelper, er og blir blant samfunnets mest sårbare. Vi må hver dag bestrebe oss på å ha et barnevern som bidrar til å gi dem en hverdag med mer og bedre omsorg, mer og bedre kjærlighet, og som styrker deres framtidsmuligheter.

Til dette kreves ressurser. Det kreves forskningsbasert kunnskap og erfaring, kunnskapsrike og ikke minst kloke voksne.

Vi trenger også barnas stemme, erfaringer og tilbakemeldinger. Det forutsetter samarbeid mellom etater, og det forutsetter tillit mellom de ulike involverte.

Da Stortinget for nokså nøyaktig to år siden fattet nye beslutninger knyttet til barnevernlovgivningen, ble det tydeliggjort at antall barn i barnevernet hadde økt betraktelig over lengre tid. Rapporten fra fylkesnemndene viser også tydelig at man ikke kan lene seg tilbake – kun forbedre og forsterke det tilbudet vi i fellesskap gir til dem som trenger det mest.

Når vi erkjenner at en god barndom varer livet ut, følger det et stort ansvar med. Det ansvaret må vi som folkevalgte ta. Interpellasjonen i dag er en kraftig påminnelse om akkurat det.

Tilbakemeldingene fra «glassjenta» og de lovbrudd som er gjort i saken, er viktige for det framtidige arbeidet, der vi må bestrebe oss på mest mulig og best mulig vern av barn, og at barn i mye større grad må bli hørt og lyttet til.

Mette Tønder (H) [10:33:03]: Jeg har lest mange tilsynsrapporter, men jeg har aldri lest en som denne. Det er noe så sjeldent som en tilsynsrapport som berører, som gir oss god lærdom, som viser svikt i systemet på en måte som gjør vondt å lese, som gir den det gjelder – i dette tilfellet en ungdom – en klar og tydelig stemme, en rapport vi må lære av.

I rapporten sier «Ida» selv at hun ikke skulle vært tatt fra familien når hun var blitt så stor. Vi burde gjort noe mens hun var liten. Det manglet ikke på alvorlige meldinger da «Ida» var liten jente, men systemet valgte ikke å ta dette nok på alvor. Menneskene i systemet henla saken fordi mor ikke ville samarbeide.

Dette er nesten utrolig å lese. I dag har vi endret loven slik at barnevernet ikke kan gjøre dette. De kan gå inn og hjelpe familier selv når foreldrene nekter. Dette er en god endring.

Det er mye som kan sies om alt som må gjøres for å forhindre at alt det «Ida» har måttet gå igjennom, ikke skal skje andre. Og statsråden har redegjort for dette på en svært god måte. Men én ting synes jeg det er verdt å legge til, og det er faktisk mer kjærlighet i systemet. Jeg trodde aldri jeg som jurist skulle stå og si dette, men barna og ungdommene i Forandningsfabrikken sier dette hver gang vi møter dem – og de har overbevist meg. Denne tilsynsrapporten har overbevist meg. Vi trenger mer samarbeid, vi trenger mindre tvang, vi trenger høyere kvalitet, vi trenger å lytte til barna og ungdommen, vi trenger å gi dem medbestemmelse, men jammen viser denne rapporten at vi trenger mer kjærlighet og respekt i systemet vårt også.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [10:35:17]: Tusen takk til interpellanten for å ha sett denne alvorlige saka på dagsordenen. Eg har sikkert salen – og heile Noreg – med meg i at saka om «glasjenta» «Ida» er grufull og fæl lesnad. Eg måtte sjølv ta lesinga i fleire porsjonar. Det er nesten så ein ikkje trur det ein les. Behandlinga av «Ida» er nesten som om ein har med ein av dei mest alvorleg kriminelle i dette landet å gjera. Når ein så er komen gjennom lesinga, sit ein igjen trist og oppgitt over eit system som ikkje kan vera Noreg verdig i dette høvet. Så vakna det litt sinne i meg, sinne over at sjølv om vi i denne salen lagar lovar som vi trur er til beste for borgarane, blir dei brotne og misbrukte i fleng – i alle høve i denne saka.

Vi har svikta «glasjenta», og eg er redd for at vi har svikta fleire. Korleis kan dette skje? Det offentlege, det private, kommune etter kommune, institusjon etter institusjon – ja det blir etter kvart slik at ein lurar på om det er noko som i det heile har blitt gjort riktig i denne saka.

Tilsynsrapportane er tydelege og klare. Ein har svikta. Ein har svikta når det gjeld medverknaden og den reelle påverknaden til barn, ein har svikta når det gjeld mangelfull dokumentasjon og mangelfulle vurderingar, ein har svikta i høve til fosterheim og vidare oppfølging, og ein har svikta når det gjeld tverrfagleg samarbeid, noko som er svært viktig i høve til alle barn i barnevernet. Spesielt må eg nemna politiet og deira kompetanse på barn i barnevernet, som tydelegvis manglar. Barnevernstenesta og institusjonane, ansvar og grensegangar, det er svikt her også – og i omfang og bruk av tvang. Lista er lang.

Orsak, «Ida»! Unnskyld for at systemet og menneska rundt deg har svikta deg.

Så er det ulike knusande rapportar som no vil danna grunnlag for vegen vidare. Med andre ord: Utfordringane for eit betre system er mange. Tiltaka må koma i gang fort, i tillegg til at kompetanseheving innan dei ulike områda er nødvendig. Men kvalitet må vera den grunnleggjande faktoren, heilt frå barnevernet til det er godt forankra i alle samarbeidsinstansar som skal vareta sårbare barn.

Det er ei viss uro eg likevel må koma med i tillegg, som det faktisk ikkje er skrive så mykje om. Uroa gjeld alle dei menneska som aktivt har vore med på å skapa denne triste historia om «Ida»: Er desse skikka til framleis å vera i dei tenestene som har medverka til at «Ida» har mått lida på denne måten? Spørsmålet må ein tora å stilla. For eg er faktisk engsteleg og redd for at det finst fleire «glasjenter» eller «glasgutar» der ute. Og eg meiner oppriktig at dei instansane som styrer, òg må sjå på om dei ressursane ein omgir seg med, er i stand til å gjera ein god nok jobb overfor mange barn som er i vanskelege situasjonar, og ikkje minst med deira livsutfordring. Eller er det slik at med litt meir kompetanse, litt meir medverknad, litt meir løn, kanskje, er dei der framleis – for å vareta barn i barnevernet? Personalpolitikken rundt om på dei institusjonane «Ida» har vore på, i dei instansane ho har møtt, må ein gå nærare etter i saumane for å sikra den beste kvaliteten i alle delar av tenesteytinga, og ikkje minst tryggleiken for at dette ikkje skal skje igjen.

Så kan vi ønskja og vi kan tru og vi kan håpa at alt blir gjort riktig ut frå lovverket vårt, men det at vi kan stå her og meina og synsa og vedta, er ikkje nokon garanti for at dei der ute leverer på den beste måten. Det er dei menneskelege ressursane som her er det viktige. Dei må vi ta vare på, og dei må bli kjempegode.

Denne interpellasjonsdebatten handlar om deg, «Ida», fordi du fortener det aller beste på vegen din vidare i livet.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:40:21]: Aller først: Takk til interpellanten for å ha reist en viktig sak. Det er noen veldig alvorlige avsløringer vi har sett, og det virkelig alvorlige er at dette ikke handler om enkeltsaker, men om systemfeil.

Dette er en viktig interpellasjon, og det er fortvilende at systemene ikke fungerer bedre enn det skjebnen til «Ida» har vist oss. En av Kristelig Folkepartis stortingsrepresentanter fra Rogaland, vår nestleder Olaug Bollestad, sendte i april et spørsmål til statsråd Horne om akkurat dette. Hun

påpekte at Stavanger Aftenblad gjennom en rekke artikler om «Ida» hadde avdekket uholdbar forvaltningspraksis og lovbrudd innen både norsk barnevern, ungdomspsykiatri og politi. Aftenbladet hadde da fortalt denne historien om jenta som opp gjennom oppveksten ble forsømt av nære foresatte, men også av det offentlige. Aftenbladet hadde vist at alt fra helsestasjon til barnevern, skole, politi, legevakt, sykehusavdelinger og barne- og ungdomspsykiatrien hadde sviktet denne jenta.

Så vet vi nå at fylkesmennesenes rapport påpeker en helt grunnleggende systemsvikt i så mange ledd og hos ulike instanser. Dette innebærer at denne type svikt i den offentlige omsorgen for sårbare barn sannsynligvis ikke bare gjelder denne jenta, det gjelder sannsynligvis ikke bare «Ida». Vi vet at det er feil og mangler på alle nivåer, kommunalt, fylkeskommunalt og statlig, i barnevernet. Og vi vet at systemet kan svikte, selv om den enkelte barnevernspedagog, helsearbeider, politi eller lærer gjør en stor innsats. Vi vet en del om dette også fra tidligere rapporter – feil innen tjenestene, mangelfull faglig kompetanse og mangelfullt samarbeid mellom instansene, bl.a. dokumentert gjennom de senere år av både Helsetilsynet, Riksrevisjonen og Flatø-utvalget.

Gjentatte ganger avdekkes dårlig samarbeid mellom skole, politi og ulike helse- og sosialtjenester ved alvorlig vold og mishandling av barn. Skadede barn og deres hjelpere rammes av tunnelsyn innen fagområder, lov- og regelverk, organisering og budsjettering av tjenestene. Dette lettes ikke av intern uenighet mellom departementer, regioner, fylkeskommuner og kommuner om ansvarsfordeling, typer tiltak, tidsbruk, organisering og budsjetter.

Stortinget har et overordnet ansvar for å sikre en trygg oppvekst for alle barn. Vi har sett at vi ikke klarer å sikre en trygg oppvekst for alle barn i Norge i dag. Det er alvorlig, og vi kan ikke akseptere at det er slik. Det finnes selvsagt ikke enkle svar, men jeg håper at Stortinget klarer å ta oss noen skritt videre når vi nå i de neste månedene skal vedta endringer i barnevernsloven og i hele barnevernsstrukturen.

Mye viktig skal også på plass når Stortinget skal vedta den forpliktende og helhetlige opptrappingsplanen som skal redusere forekomsten av vold i nære relasjoner samt styrke ivaretagelsen av barn utsatt for vold og overgrep. Jeg sier ikke at dette løser alt, men historien om «Ida» har vist oss at det er en systemsvikt her som vi ikke kan lukke øynene for. Trygg oppvekst for alle barn – det finnes ingenting som er viktigere enn det.

Heidi Greni (Sp) [10:44:56]: Tusen takk til interpellanten for å ta opp denne utrolig viktige saken.

I barnevernet skal barns beste bestandig ha hovedfokus. Det tror jeg vi alle er enige om. Spørsmålet er hvordan vi ivaretar hensynet til barnets beste. Er det når vi prøver å se ungens situasjon mest mulig isolert, eller er det når vi går bredere inn og vurderer det samlede miljøet som ungen lever i – forholdet til mor og far, til søsken, besteforeldre, annen familie, skolen og nærmiljøet? Jeg er redd for at vi altfor ofte ser at barnevernet går inn i saker de får, med et for snevert fokus på hva som er riktig her og nå, altså i den akutte situasjonen. Jeg er også redd for at det rent barnefaglige fokuset er for snevert til å fange opp de ulike årsakene som kan ha gitt oss en barnevernssak. Problemet blir da at en ikke får med seg hele den virkeligheten barnet be-

finner seg i, og hvordan de tiltakene som settes inn, vil virke på lang sikt, blir ikke vurdert.

Historien interpellanten Toppe ga oss om «glassjenta», sier oss at vi ikke kan slå oss til ro med forholdene slik de er i dag. Norsk barnevern fungerer ikke bestandig til barns beste. Jeg har ikke noe ønske om å rette en generell kritikk mot alle dem som til daglig gjør sitt aller beste som ansatte i barnevernet. De blir satt til å løse utrolig krevende oppgaver som griper sterkt inn i enkeltmenneskers liv, i ungers liv, i familiers liv og i nærmiljøet. Men vi må sørge for retningslinjer som sørger for at liknende situasjoner aldri skjer igjen. Likevel må jeg stille spørsmål ved om vi har organisert barnevernet godt nok, og om lovgivningen på en sikker måte vektlegger de ulike hensynene som barnevernet går inn i.

Jeg har noen ønsker for utviklingen i barnevernet framover:

For det første ønsker jeg meg et barnevern som kan gå tynge inn i det forebyggende arbeidet. Vi må i større grad bidra til at familien blir i stand til å mestre sine utfordringer. Barnevernet må ha ressurser til å handle i tide, slik at vi oftere kan forhindre smertelige inngrep, som omsorgsovertakelse er for både familien og ungen.

For det andre ønsker jeg meg et barnevern som i større grad er ledd i en innsatskjede, mer enn at det skal løse oppgavene for seg selv. Skolen, helsetjenesten, sosialtjenesten og familievernet må ha et samlet ansvar for å legge til rette for barnets beste. Er dagens lovverk tilpasset en slik modell, spør jeg meg. Jeg er i tvil om, og har merket meg, at bestemmelsen om taushetsplikt ofte blir brukt som begrunnelse for ikke å samarbeide på tvers. Og det må ikke bare være samarbeid rundt ungen. Det må også være samarbeid med ungen. Ungen må bli hørt. Som i dette tilfellet: Når en ønsker å bli værende i nærmiljøet, men blir flyttet rundt i landet på den måten – det er aldeles uholdbart at ungens ønske ikke blir hørt.

For det tredje ønsker jeg meg et barnevern som ser på lokalmiljøet som en ressurs. Om den eneste løsningen er å gjennomføre et tvangstiltak, en omsorgsovertagelse, betyr ikke det at det er til barnets beste å ta det ut av nærmiljøet, ut av klassen, bort fra kamerater og bort fra frivillige aktiviteter. I unntakstilfeller er kanskje brudd med nærmiljøet nødvendig, men i de aller fleste tilfeller vil det forsterke de utfordringene som følger med det å skulle flytte fra mor og far. Alle unger trenger stabilitet. Unger som har vokst opp i et hjem som gjør at de til slutt blir fratatt foreldrene, trenger det mer enn alle andre unger.

Å bytte skole og flytting av en familie er krevende også for unger som vokser opp i en stabil familie. Det tar tid å finne seg venner, føle seg trygg i klassen, bli en del av fotballaget. Hvordan tror en da at dette virker på en unge som i utgangspunktet har hatt ustabile oppvekstvilkår, og som har store psykiske problemer? Unger som blir tatt under omsorg av barnevernet, vil fortsatt ha et forhold til foreldrene sine, det være seg gjennom besøksordningen eller ved at de etter en tid tilbakestilles til foreldrenes omsorg. Hensynet til barns beste vil derfor være å sikre seg så myke overganger som mulig mellom de tiltakene som barnevernet iverksetter. «Glassjenta»s møte med 14 ulike etater og institusjoner er – får vi håpe – et absolutt unntak. Likevel må vi vise vilje til å gå gjennom regelverk og praksis i barnevernet for å unngå at slikt skjer igjen.

Kirsti Bergstø (SV) [10:50:19]: Jeg vil starte med å rette en stor takk til Stavanger Aftenblad og til journalist Thomas Ergo, som har gjort et veldig grundig og unikt arbeid for å la samfunnet få innblikk i en svært alvorlig skjebne og svært alvorlige svik. Gjennom et boklangt trykkverk våger Stavanger Aftenblad å gi lyd til en stemme som ellers lett kunne blitt fortiet, og på den måten skape en helt nødvendig samfunnsdebatt og et helt nødvendig rom for systemkritikk. Jeg vil også takke interpellanten, Kjersti Toppe, for å løfte saken på nytt når rapporten nå foreligger.

Historien om «Ida» viser hvor galt det går når barn og unge ikke får medvirkning i eget liv, hvor galt det går når relasjoner og trygghet ikke blir bygd opp, men revet ned, og hvor galt det kan gå når maktesløse møtes med maktbruk.

Så er det bra å høre at statsråden er tydelig på at ingen barn skal bære historier som den «Ida» har blitt påført. Det er også et sterkt signal som sendes når statsråden sier at rapporten vil komme til å endre hele tjenesten. Da er det naturlig å be statsråden om å utdype hvordan det skal skje, og også spørre om statsråden ser at ressursituasjonen, i kombinasjon med systematiske systemsvikt, kan forhindre framtidige svik, for da synes jeg det er veldig langt mellom de tydelige signalene som statsråden gir om endringer i hele tjenesten, og de midlene statsråden vil stille til rådighet for endringsarbeid. Trygge og tilgjengelige voksne som har en faglig forankring som gjør at man står stødig når grunnen svikter under de små, har en kostnadsside. Kompetanse, kvalitet og nok ansatte i barnevernet er en samfunnsinvestering som vi etter SVs syn ikke har råd til å la være, men som regjeringen ikke ser seg råd til å ta.

Så er det ikke tilstrekkelig at barnevernet har barnefaglig kompetanse. Barneministeren pekte på helseministeren, naturlig nok, og det samarbeidet om systemendringer som må skje. Men jeg savner justisministerens rolle i dette samarbeidet, og jeg savner forsikringer om at barnefaglig kompetanse er til stede for alle som skal jobbe med barn, og særlig de som skal jobbe med å ta hånd om de mest utsatte barna. Systematisk arbeid med barnefaglig kompetanse, med å se det fra et barneperspektiv, og systematisk arbeid med bedring av kultur og ledelse er nødvendig når vi skal ta hånd om de mest sårbare blant oss. Så er det ikke alltid at det er nok folk og nok utdanning som er det som er nødvendig, og det er derfor det er så viktig å sørge for at barna selv får medvirke i eget liv, og at man har en kulturendring som gjør at fine ord faktisk blir barnas virkelighet og hverdag.

Jeg tror på statsrådets oppriktige beklagelse til «Ida», og jeg synes det er sterkt å høre, men jeg savner likevel signalene om materielle grep for at mennesker skal kunne ses i det livet de lever, og som burde vært endret, og kunne få hjelpen som de trenger, i tide.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [10:54:48]: Før påske fikk jeg tilsendt Stavanger Aftenblad, som inneholdt artikkelen om «glassjenta». Jeg vet ikke hvem det var som sendte meg den, men jeg leste den uansett i løpet av påskeferien. Dette var en artikkel som ikke bare var svært godt gjennomarbeidet og viktig, men også en artikkel som gjorde meg svært opprørt og fortvilet. Men det som kanskje er mer trist, er at historien om «Ida» dessverre ikke er den eneste.

Nå har «glassjenta»s sak vært gransket, og budskapet er rimelig klart: «Ida» har ikke fått forsvarlig hjelp. Hele 14 virksomheter innen helse og barnevern har blitt gransket, og denne granskingen viser at «Ida» ikke har fått en oppvekst og en omsorg som er i tråd med det vårt samfunn har slått fast at barn skal ha, og flere virksomheter har ikke gitt tjenester i tråd med lovverket.

Siden jeg har sittet flere år i det som tidligere ble kalt Billighetserstatningsutvalget, har jeg lest flere tusen saker som omhandler svikt fra det offentlige overfor barn som står i krevende situasjoner. Jeg har ikke tall på hvor mange tusen som har fått slik erstatning. Men dette gjelder saker langt tilbake i tid, og man skulle tro at man hadde lært noe gjennom flere tiår med overgrep og neglisjering av barn.

Ungdommene fra Forandringsfabrikken har flere ganger påpekt at altfor mange saksbehandlere mener at de vet best, og at de ikke involverer barna. Rapporten viser at man ikke har lagt til rette for samarbeid og medvirkning fra «Ida», og man har ikke vært opptatt av «Ida»s behov. Nå i ettertid har «Ida» fått fortelle og si sin mening. Dette er bra, men det kommer altfor sent.

I juni 2014 ble barns rett til medvirkning i barnevernet styrket. Det er heldigvis nå presisert i barnevernsloven at retten til medvirkning gjelder i alle forhold som berører barnet.

Selv er jeg reservemamma for en jente som har vært under barnevernet fra hun var 11 år. Også hun er flyttet rundt på, hele 16 ganger, og også hun har vært utsatt for veldig mye tvang. Alltid har man snakket over hodet hennes, aldri har de involvert henne. Valgfrihet og medbestemmelse har vært fremmedord. De har klientifisert og bygget ned jenta fremfor å bygge henne opp.

Jeg er veldig glad for at rapporten skal bli fulgt opp, og for at helseministeren og barneministeren har hatt møte med sine direktorater, med Helsetilsynet, med Fylkesmannen i Hordaland og med representanter fra helseforetakene.

Barn i barnevernet skal få nødvendig helsehjelp. Derfor er det også en viktig styrking som er gjort når vi nå sier at barnevernsinstitusjonene skal ha en egen «helseansvarlig». At det nå utvikles et digitalt opplæringsprogram for ansatte i barnevernsinstitusjonene for å styrke deres forståelse for barns helse, og at Helseinspektoratet og Bufdir i 2015 fikk en rekke felles oppdrag som særlig var rettet mot barn i barnevernsinstitusjoner, er viktige grep som kan og må føre til en bedring av forholdene for barn og unge som kommer etter «Ida».

De regionale helseforetakene har også fått i oppdrag å sørge for strukturer og rutiner som sikrer barn i barnevernsinstitusjoner nødvendig utredning og behandling for psykiske lidelser og rusavhengighet. Heldigvis har alle de regionale helseforetakene meldt tilbake at dette arbeidet er iverksatt, i tillegg til at vi jobber med pakkeforløp for psykisk helse og rus. Ett av disse pakkeforløpene har barn i barnevernsinstitusjon som målgruppe.

«Ida» er dessverre ikke alene. Vi har hørt det før. Derfor har Stortinget gjennom flere år vært opptatt av dette, og det er jeg glad for. Men nå må også resultatene komme.

Til slutt vil jeg takke journalisten for å ha gått inn i en veldig kompleks og stor sak, og for at han, når han først valgte å lage en sak, gjorde det så grundig. «Ida» og denne artikkelen vil gjøre en forskjell, det er jeg helt sikker på.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:59:45]: Jeg vil få takke interpellanten Kjersti Toppe for initiativet og også journalist Thomas Ergo, som har vist seg som den reelle tilsynskraft gjennom denne saken.

«Det var ikke første gang Geir Fjeldstad rykket ut for å håndtere Ida den sommeren, og han visste at det gikk an å snakke til henne. Han så at hun var livredd, blikket var nedslått, og tusen tanker herjet i hodet hennes. Men etterhvert som hun gjenkjente stemmen hans, hevet hun blikket, og det var her – før hun gikk frivillig inn i cellebilen – at hun gråt og sa ordene som hadde brent seg fast i ham:

«Dette er egentlig ikke meg.»

En hær av offentlig betrodde tjenestemenn vitnet mot Ida under hennes mange retts- og nemndssaker. Og hver gang ble politibetjent Geir Fjeldstad innkalt i et forsøk på å slå sprekker i bildet av det rabierte barnevernsbarnet Ida.»

Dette står i «Glassjenta» i Stavanger Aftenblad, på side 26.

Jeg vil gjenta det som politimannen fikk brent fast i sitt minne: «Dette er egentlig ikke meg.» Det gjorde et veldig inntrykk også på meg, for jeg kjenner meg igjen. Det er svært vanlig at ungdom med stor grad av relasjonsskader opplever dette. Folk som skal bistå, holder ikke ut. Ungdommen er så skadet at deres erfaring er at folk ikke holder ut med dem, altså svikter de ungdommen. Dette er dessverre normalt for mange.

Førstelinja fungerer ikke, Bufetat sitter på sine kontorer, og de får dem ikke ut i praksis. Barnevernsorganisasjonen er videreutviklet og stadig omstilt under den rød-grønne regjeringa, men mange meldinger om grunnleggende svikt fra fagfolk på «golvet» har vist meg at det ikke er en bedring. Jeg har opplevd taushetskrav om praktisk utøvelse og en mur av politisk uangripelighet overfor et system som har gjort meg opprørt. Det jeg nå hører fra fagfolk i etaten, er at Fremskrittspartiets plan er å beholde byråkratiet i Bufetat samtidig som en ønsker å privatisere utøvelsen av jobben med å bistå ungdom. Statsråden sa her at en kommer til å endre hele tjenesten i framtida, hun sier at tilsynsrapporten skal være pensum. Jeg har lest hele tilsynsrapporten. Den er utrolig tung og abstrakt, og den må i hvert fall leses sammen med Stavanger Aftenblads «Glassjenta». Det vil jeg si er den viktigste delen av pensumet.

Som dere forstår, er jeg ingen tilhenger av Fremskrittspartiets plan slik den blir forstått av fagfolk i etaten. Bufetat har i dag like mange byråkrater som ungdommer. Bufetats organisasjon er direktoratet hvor en trenger om lag seks busser for å komme på seminar. Det er en regionorganisasjon der underliggende etater alltid er i kontinuerlig omstilling, noe som medfører at problemene forsterkes, istedenfor at institusjonene må dempes ned, og at folk fra institusjonene går inn i forsterkede fosterhjem, med hjelp overfor dem, slik at en får det til å fungere bedre – generelt at de ansatte i Bufetat må ut i førstelinja som økt grunnbemanning.

Relasjonsskadd ungdom trenger å komme til et sted hvor det er fagfolk som tåler og takler ungdom, slik at de ikke må flyttes. Stedet må være i rimelig nærhet til ung-

dommens hjem og nærmiljø. Ungdom som «Ida» må ha bistand fra stabile personer til de er 20 år, istedenfor dagens 18 år. Perioden fra 18 til 20 år vet vi er en kritisk periode. Vi vet at ungdom som vokser opp i trygge hjem, trenger bistand også etter at de er 18 år, og disse ungdommene trenger i hvert fall den bistanden.

Jeg vil som avslutning si at når statsråden sier at en kommer til å endre hele tjenesten, er det vesentlig at statsråden kommer til Stortinget med denne saken snarest mulig, slik at vi får klarhet i hva statsråden mener med den endringa – om det er det som fortelles meg ifra fagfolkene i etaten, eller det som det er gitt inntrykk av her i dag.

Kjersti Toppe (Sp) [11:05:00]: Tusen takk til alle som har hatt innlegg. Det er jo sånn at alle parti sjølvsagt meiner at dette er ei forferdeleg sak og ønskjer at ingen andre skal oppleve det same. Eg er litt meir spørjande til – og framleis usikker på – om det vert konsekvensane.

Det er sagt veldig mykje klokt. Det er fleire som har hatt problem og har måtta lesa rapporten i fleire omgangar, og det har gjort stort inntrykk. Men det verste er at dette er verkelegheita. Det er ikkje ei enkel sak, denne saka er større enn seg sjølv. Ho handlar om systemfeil, systemsvikt, eller, som eg seier: system i sviket.

Helga Arianson, som leia granskinga og er fylkeslege i Hordaland, uttalte i forbindelse med at rapporten vart levert, at ho håpa at saka «kan bidra til viktige forandringar for andre barn og ungdommer under barnevernets omsorg», og at «hvorvidt vi med rapporten klarer å bidra til forandring på systemnivå vil avgjøre om vi har lyktes».

Når statsråden no seier at dette skal verta pensum, og at det vil endra sjølve tenesta, så vert det her varsla ei ganske sterk sak på barnevernsfeltet. Eg vil gjenta at eg meiner det då er naturleg at det vert ei sak i Stortinget, eller at vi fremjar ei sak i Stortinget dersom ikkje regjeringa vil følgja opp når ein varslar at her skal det faktisk verta endringar i sjølve systemet.

Det er òg ei utfordring at det ikkje er lover og forskrifter som er problemet, men at dette har skjedd på tross av lover og forskrifter, så ein del av løysinga kan vera presiseringar. Det kan vera at ein må lovfesta noko som i dag ikkje er lovfesta, f.eks. samarbeid mellom helse og barnevern og andre instansar.

Eit spørsmål til slutt til statsråden: I den NOU-en som vart framlagd no, vert det trekt fram at i dag manglar det eit statleg tilbod til dei barna som har dei alvorlegaste psykiske lidingane og har behov for langvarig omsorg utanfor heimen. Det vert anbefalt at det vert etablert eit fast system som er sektorovergripande for desse barna, og at ein gjer dei om til helseinstitusjonar med eit meir langsiktig perspektiv på behandlinga. Eg vil gjerne ha ein kommentar til det forslaget.

Statsråd Solveig Horne [11:08:16]: Denne rapporten viser svikt, og det har vært lovbrudd. Stortinget vedtar lovverk – de vedtar også budsjett – og når Stortinget vedtar et lovverk med forsvarlighetskrav, slik som det skjedde i forrige periode knyttet til barns rett til medvirkning, så mener Stortinget det. Og når denne rapporten viser lovbrudd og svikt på alle felt, fra det kommunale til det statlige, er det viktig for meg å understreke at de lovbruddene skal følges opp. Fylkesmennene vil følge dette opp og ikke lukke sakene om avvik før dette er på plass.

Helseministeren og jeg innkalte våre underliggende etater da vi så denne rapporten, for å understreke alvorret og at dette måtte følges opp.

Så har jeg lyst til å understreke at de samarbeidsutfordringene som vi har innen psykisk helse og barnevern, ikke er noe nytt. Derfor er jeg veldig glad for at helseministeren og jeg tok tak i dette allerede veldig tidlig og ga tydelige signaler til begge våre direktorater om at dette arbeidet måtte intensiveres. Vi får en rapport nå i november om hvordan dette arbeidet kan bli bedre.

Vi har fått en NOU, et forslag til en ny barnevernslov som går inn på veldig mange av de områdene som tilsynsrapporten også viser til, og som må følges opp. Jeg skal sende den ut på høring og skal fremme en sak for Stortinget om dette.

Jeg håper vi ikke skal slå politisk mynt på dette. Barnevernet blir i dag styrt av et lovverk som Stortinget har vedtatt. Et tverrpolitisk storting var enig i proposisjonen som ble vedtatt i forrige periode – Prop. 106 L for 2012–2013 – som også viste til forsvarlighetskravet, og at Bufdir skulle være et fagdirektorat. Jeg har lyst til å understreke at det aller viktigste barnevernsarbeidet foregår ute i kommunene.

Jeg er glad for de ønskene som representanten Greni har for barnevernet. Det er de samme ønskene jeg har. Jeg ønsker at foreldrene skal kunne bli møtt veldig tidlig for å bli trygge, gode foreldre, at vi skal kunne jobbe forebyggende, med tidlig innsats og samarbeid på tvers av tjenestene, for å unngå en omsorgsovertakelse. Når vi må ha en omsorgsovertakelse, er det viktig at både nettverk og slekt blir vurdert. Det har regjeringen også hatt ute på høring for å lovfeste – det å bruke familieråd, det å finne den beste plasseringen for barnet, sånn at barnet får vokse opp i en trygg og god familie eller på en institusjon, det som er det beste for barnet.

Vi skal ta dette arbeidet på alvor og følge opp på den måten som er best egnet.

Presidenten: Da er sak nr. 1 ferdigbehandlet.

Sakene nr. 2–4 er andre gangs behandling av lovsaker, og presidenten vil foreslå at sakene behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [11:11:56]

Stortingets vedtak til lov om endringer i energiloven (utenlandskonsesjon (Lovvedtak 2 (2016–2017), jf. Innst. 24 L (2016–2017) og Prop. 98 L (2015–2016))

Sak nr. 3 [11:11:58]

Stortingets vedtak til lov om endringer i forurensningsloven (avfallsdefinisjoner m.m. (Lovvedtak 3 (2016–2017), jf. Innst. 23 L (2016–2017) og Prop. 89 L (2015–2016))

Sak nr. 4 [11:12:00]

Stortingets vedtak til lov om endringer i naturmangfoldloven mv. (administrativt beslag og administrativ inn-

draging (Lovvedtak 4 (2016–2017), jf. Innst. 25 L (2016–2017) og Prop. 118 L (2015–2016))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til sakene nr. 2–4.

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Da går vi til en kort votering. Vi trenger bare å være 85 representanter.

I sak nr. 1 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sakene nr. 2–4

Presidenten: Sakene nr. 2–4 er andre gangs behandling av lovsaker og gjelder lovvedtakene 2, 3 og 4.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning i noen av sakene, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Sak nr. 5 [11:18:44]

Referat

- (37) Statsministerens kontor melder at 1.lov om endringer i bustøtte (bustøtte til enkeltpersonar i bukollektiv) (Lovvedtak 1 (2016-2017)) - er sanksjonert under 21. oktober 2016
Enst.: Vedlegges protokollen.
- (38) Prop. 1 S Tillegg 1 (2016-2017)) Endring av Prop. 1 S (2016-2017) under Helse- og omsorgsdepartementet (innføring av en ordning med nøytral merverdiavgift i helseforetakene) Budsjettkapitlene i Prop. 1 S Tillegg 1 (2016-2017) foreslås fordelt på rammeområder og sendt de respektive komiteer i samsvar med Stortingets vedtak om fordeling til komiteene i Innst. 1 S (2016-2017)
Enst.: Sendes finanskomiteen.
- (39) Endringer i helseberedskapsloven mv. (beredskapsregistre mv.) (Prop. 7 L (2016-2017))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
- (40) Endringer i lov om trdomssamfunn og ymist anna og i lov om tilskott til livssynssamfunn (om stats-tilskott til Den norske kyrkja til pensjonspremie og eigenkapital) (Prop. 9 L (2016-2017))
- (41) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anne Tingelstad Wøien, Kjersti Toppe, Liv Signe Navarsete og Marit Arnstad om å avvikle norsk deltakelse i PISA-undersøkelsen (Dokument 8:12 S (2016-2017))
Enst.: Nr. 4 og 5 sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
- (42) Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for 2015 (Dokument 1 (2016-2017))
- (43) Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningsrevisjoner som er behandlet av Stortinget (Dokument 3:1 (2016-2017))
- (44) Statsrådsprotokollene for tidsrommet 1. januar til 30. juni 2016
Enst.: Nr. 6–8 sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

9. (45) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jenny Klinge, Geir Pollestad og Kjersti Toppe om forbud mot import av gatehunder til Norge (Dokument 8:11 S (2016-2017))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
10. (46) Endringer i jernbaneloven og jernbaneundersøkelsesloven (gjennomføring av direktiv 2012/34/EU mv.) (Prop. 8 L (2016-2017))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.21.